
DAGENS FRÅGOR

Höst i välfärdsstaten

Tre nyheter i Morgonekot en helt vanlig höstdag:

1. Landstingen kommer att gå back med tre miljarder (3 000 000 000) i år.

2. Sahlgrenska i Göteborg skall fatta beslut om huruvida de skall acceptera ett anbud på att sponsras via reklam på engångsbestick etc. Det skulle innebära möjlighet att förbättra patienternas förhållanden avsevärt. Reportern var emellertid bekymrad: Skulle detta inte kunna hota sjukhusets integritet?

3. Ett exempel på sjukhusets integritet: Sahlgrenska kommer i år bara att hinna med en (1) hjärt-lung-transplantation av tio (10) planlagda. Fjorton (14) står i kö, två (2) dog i kön i somras.

Sahlgrenska vann för ett år sedan striden om *vilket* sjukhus som skall få utföra hjärt-lung-transplantationer i Sverige. Det blev uppenbarligen en del förlorare i den striden också.

Forskning om verkligheten

Under den gångna hösten har i flera tidningar diskuterats om Sverige uppträdde neutralt under 1950-talet och in på 1970-talet. Forskare menar sig ha funnit att vi hade alltför nära förbindelser med USA. Vi köpte krigsmateriel därifrån, något som upprört renhjärtade kritiker på 90-talet. Värst av allt: svenska militära myndigheter lämnade ut underrättelser till amerikaner om vad som hände i östersjöländerna. Man bytte rent av spaningsmateriel mot spaningsre-

sultat utan att ordna någon motsvarighet med Sovjetunionen. Man var alltså inte neutral!

Dagens kritiker tycks ibland mena att Sverige borde ha stängt sig inne i ett elfenbenstorn, borta från den syndiga verkligheten. De accepterar inte ens att formella avtal träffades med, utom USA och Storbritannien, också våra grannländer så att byten kunde äga rum. De nordiska länderna kunde därmed hjälpa varandra, vilket bedömdes vara viktigt i en farofylld tid. Sverige fick väl på så vis också ett och annat som hörde hemma i NATO, vilket då föreföll vara praktiskt och inte särskilt omoraliskt. Förekomsten av sådana avtal publicerades men väckte inte större uppmärksamhet. Allra minst tycks detta ha upprört myndigheter i Sovjetunionen.

En artikel i DN den 10 november i år är författad av den sovjetiske generalen Sergej Morgatjov. Det anges inte i vilken försvarsgren han nått sin höga rang, men man kan gissa att han varit väl förankrad i KGB eller kanske i dess militära motsvarighet. Han är mycket klarsynt: "Jag är inte förvånad över att det finns inslag av militärt samarbete i relationerna mellan Sverige och USA. Vad som förvånar mig är att detta då och då i svensk press presenteras som en nyhet." Här hemma har vi numera lärt oss att inte vara förvånade. Men generalen fortsätter och konstaterar att Sverige hade ett gott utbyte med andra; men även om vi helt avstängt militära förbindelser med USA skulle "i sovjetiska militära kretsar" Sveriges militära kapacitet ändå ha räknats till västsidans.

De entusiastiska forskarna skulle nog vinna på att inte utgå från sina förutfattade meningar. Sanningen har sitt eget värde utan att den behöver dramatiseras.

Ågren

Fredagen 16 nov drabbades radiolyssnarna på fastande mage — förutom av alarmerande nyheter om kriserna i Sovjetunionen och Mellanöstern — av Carl-Johan Åbergs utbrott i Ekot mot ÖB:s hantering av försvarsfrågan. Enligt CJÅ var ÖB bara ute efter att bibehålla ett så starkt försvar som möjligt. Det var menat som kritik. Vad är försvarskommitténs ordförande ute efter? Att spara så mycket pengar som möjligt?

Militären har enligt CJÅ, brustit på två punkter. För det första har den talat osanning när den hävdade att försvarets styrka halverats på tjugo år. CJÅ tycker tvärtom att det blivit starkare. Konstigt. Han måste väl ha hört talas om att antalet brigader, värda namnet, har minskat från 30 till 20. Att antalet stridsflygplan minskat från 650 till 270. Att ubåtsjaktfunktionen skrotades efter 1970 och att vi ännu inte fått bukt med intrången.

Men det är värre än så. Omvärlden har under samma tid ökat sin förmåga att nå svenskt område. Antalet stridsflygplan med erforderlig räckvidd har bortåt 10-faldigats, transportkapaciteten fördubblats. Så ÖB är mycket modest när han hävdar att vår styrka halverats.

För den skull CJÅ tror att detta balanseras av att vår kvalitet ökat — vi har ju Viggen i stället för Draken och Lansén — kan meddelas att Sovjetunionen har MIG-29 och SU-27 i stället för MIG-21.

CJÅ:s andra anmärkning är att militären inte märkt vad som hänt runt Östersjön. Jo då, en del förutsade Sovjetimperiets snara fall långt innan de flesta försvarspolitiker ens vågade tänka tanken.

Däremot kan ingen militär garantera att det är ofarligt för en liten nation att bo granne med en supermakt som kanske står inför inbördeskrig. Ingen kan heller förutse hur Europa ser ut på 2000-talet. Det är ju den tidens försvar som försvarskommittén skall utreda.

Det känns pinsamt och genant att behöva upplysa försvarskommitténs (avgående) ordförande om detta.

Operation dammsugning

När Stockholms kommunfullmäktige samlades för budgetsammanträde möttes de av ilska pensionärer med hotfulla miner.

Anledningen var ryktet om avskaffandet av noll-taxan — rätten att få träffas gratis i alla samlingslokaler i staden. Ett dråpslag mot föreningslivet och ett hot mot demokratin, menade socialdemokraterna i ett brev till föreningarna. Att folkdansande, bridgespelande eller gräddtårtebakande föreningar vid en slopad noll-taxa skulle betala högst någon tia per timme, lokal och sällskap nämndes icke i brevet.

Ett och annat brev kom dock snett — som t ex det som nådde liberala studentföreningen i Stockholm med följande avslutningsbön:

Det kanske finns någon socialdemokrat i er förening som skulle kunna vara en tillgång för det politiska arbetet . . .

Operation dammsugning pågår. Kan-ske räcker det att vara social-liberal?